

PETO RAMAZANSKO SIJELO

VRJEDNOSTI I VRSTE UČENJA KUR'ANA

Neka je svaka hvala Allahu koji poziva Sebi, postojanim čini koga hoće na putu do Svoje nagrade. Svoju blagodat iskazao je objavljujući Svoju Knjigu koja sadrži i jasne i manje jasne ajete. Što se tiče onih u čijim je srcima bolest, oni slijede manje jasne ajete, a što se tiče dobro upućenih u šerijatsko znanje, oni govore: "Mi vjerujemo u njega!" Zahvaljujem Mu se na uputi i olakšanim putevima koji vode do nje. Svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja mimo Allaha jedinog, koji nema sudruga, i nadam se spasu od Njegove kazne s ovim svjedočenjem. Svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj koji je najljepše i najpotpunije činio sva djela, neka je Allahov salavat i selam na njega, na njegovog druga Ebu Bekra, najodabranijeg ashaba, i na Omera kojim je Allah podario ponos vjeri i kojim je učvrstio dunjaluk, i na Osmana koji je preselio kao šehid u svojoj kući i svome mihrabu, i na Aliju koji je bio poznat po rješavanju nejasnoća i nepoznanica unutar islamskog znanja, i neka je salavat i selam na svu njegovu prodicu, sve ashabe i one koji su najpreči da budu njegovi prijatelji i sljedbenici.

Braćo moja! Svevišnji Allah rekao je:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ
بِخْرَةً لَّنْ تَكُونُ ﴿١٩﴾ لِيُوفِيَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٠﴾ ﴾

"Oni koji Allahovu Knjigu čitaju i molitvu obavljaju i od onoga čime ih Mi opskrbljujemo udjeljuju, i tajno i javno, mogu da se nadaju nagradi koja neće nestati. Da ih On prema onome što su radili nagradi i još im iz obilja Svoga da, jer On mnogo prašta i blagodaran je."⁵⁴

Učenje Allahove Knjige može biti dvojako:

-*Tilavetun hukmijetun*, tj. vjerovanje u sve što se prouči i sprovede nje kur'anskih propisa izvršavanjem naređenog i ostavljanjem zabranjenog. O ovoj vrsti učenja Kur'ana govorit ćemo na drugom rama-

⁵⁴ Prijevod značenja Fatir, 29-30.

zanskom sijelu, ako Allah da.

-*Tilavetun lafzijjetun*, tj. čitanje Kur'ana, i to je druga vrsta učenja Kur'ana.

Mnogobrojni šerijatski tekstovi govore o vrijednosti čitanja kako cijelog Kur'ana, tako i određenih kur'anskih sura, pa čak i pojedinih ajeta.

U Buharijinom Sahihu bilježi se od Osmana b. Affana, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Najbolji od vas je onaj koji nauči Kur'an – podučí se Kur'anu – a zatim druge podučava njemu.*"

U dva Sahiha – kod Buharije i Muslima – bilježi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Onaj koji vješto uči Kur'an, bit će u društvu plemenitih i čestitih meleka pisara, a onaj koji uči Kur'an zastajući i osjećajući pri tome poteškoću, njemu pripadaju dvije nagrade*", tj. ovom učaču pripada jedna nagrada za učenje Kur'ana, a druga nagrada za teškoću koju osjeća pri tome.

U dva Sahiha također se bilježi od Ebu Muse el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Primjer vjernika koji uči Kur'an poput je primjera 'utrudždže': miris joj je lijep i okus joj je lijep, dok je primjer vjernika koji ne uči Kur'an poput primjera datule: nema mirisa a slatkog je okusa.*"

Muslim bilježi od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Učíte Kur'an jer će on (Kur'an) uistinu doći na Sudnji dan kao šefadžija (zagovornik) onima koji ga budu učili.*"

Također, Muslim u svome Sahihu bilježi od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zar nijedan od vas neće poraniti u mesdžid da prouči dva ajeta iz Allahove, azze ve dželle, Knjige?! To mu je bolje od dvije deve! Tri (proučena) ajeta bolja su mu od tri deve! I četiri (proučena) ajeta bolja su mu od četiri deve! I bilo koji broj ajeta bolji mu je od istog broja deva!*"

Također, Muslim bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Nikada se neće okupiti ljudi u nekoj od Allahovih kuća da uče Allahovu Knjigu i da je*

međusobno proučavaju, a da se na njih neće spustiti smiraj, obaviti ih milost, natkriliti ih meleki i Allah ih spomenuti kod onih koji su kod Njega!"

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao: "Ponavljajte Kur'an! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, on brže odlazi od deve kada se pusti s povoca!"⁵⁵

Također je rekao: "Neka niko od vas ne govori 'zaboravio sam taj i taj ajet', nego je učinjeno da to zaboravi"⁵⁶, zbog toga što riječi "zaboravio sam" ukazuju da nije posvećivao pažnju dijelovima Kur'ana koje je naučio napamet sve dok ga nije i zaboravio.

Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko prouči harf iz Allahove Knjige, njemu pripada dobro djelo koje se vrednuje do deset puta. Ja ne kažem da je 'elif-lam-mim' jedan harf, već je elif harf, lam je harf i mim je harf."⁵⁷

Također, od njega (Ibn Mes'uda), radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Doista je ovaj Kur'an Allahova gozba (sofra), stoga što više pristupajte toj gozbi. Doista je ovaj Kur'an čvrsto Allahovo uže, jasno svjetlo, koristan lijek, zaštita onome ko ga se prihvati i spas onome koji ga slijedi. Uz njega (Kur'an) se neće zalutati pa da se traži povratak, niti će se iskvartiti pa da se traži popravak. Njegove nadnaravnosti ne prestaju, niti njegovo ponavljanje umara i dosađuje. Učite ga i doista će vas Allah nagraditi za njegovo učenje i to za svaki harf po deset dobrih djela. Ja ne kažem da je elif lam mim jedan harf, već je elif harf, lam je harf i mim je harf."⁵⁸

Draga moja braćo, ovo su vrijednosti učenja Kur'ana i ova nagrada zasigurno pripada onima koji uče Kur'an tražeći Allahovo zadovoljstvo i nagradu od Njega Uzvišenog. Uistinu, onaj koji zapostavlja učenje Allahove Knjige, sam sebi štetu nanosi! Veliki je gubitnik onaj ko ne postigne nagradu za učenje Kur'ana!

Ovo su bile odlike i vrijednosti učenja cijeloga Kur'ana.

⁵⁵ Muttefekun alejhi.

⁵⁶ Muslim.

⁵⁷ Tirmizi i kaže da je hadis hasen-sahih-garib na ovakav način. Vjerodostojnim su ga ocijenili pojedini savremeni učenjaci, ali kao mevkuf predanje od Abdullaha.

⁵⁸ Hakim.

U sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spominju se i vrijednosti učenja pojedinih sura.

Tako imam Buharija bilježi u svome Sahihu od Ebu Seida b. El-Mualle, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Podučit ću te najveličanstvenijoj suri u Kur'anu! To je 'El-hamdu lillahi Rabbil-'alemin'. To je sedam ajeta koji se ponavljaju i veličanstveni Kur'an koji mi je dat.*" Zbog svoje važnosti i vrijednosti, sura El-Fatiha učinjena je ruknom – sastavnim dijelom namaza. Dakle, ako se izostavi učenje Fatihe u namazu, u tom slučaju ni obavljeni namaz nije validan. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Nema namaza onome koji ne prouči 'Fatihatul-Kitab', tj. 'Početak Knjige', odnosno El-Fatihu.*"⁵⁹ Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko klanja neki namaz pa u njemu ne prouči 'Fatihatul-Kitab', njegov namaz bit će nepotpun*", ponovivši to tri puta. Jednom prilikom Ebu Hurejru, radijallahu anhu, upitali su: "*Ako budemo klanjali za imamom?*", a on je odgovorio: "*Učite je u sebi.*"⁶⁰

Također, posebna vrijednost pripada i surama El-Bekare i Ali Imran. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Učite dvije svijetle sure – El-Bekare i Ali Imran! Doista će one doći na Sudnji dan kao dva oblaka ili kao dvije skupine ptica u redove poredane. Zauzimat će se za svoje učače. Učite suru El-Bekare! Uistinu je u njenom učenju bereket, a u njenom ostavljanju je propast. Ništa joj je ne mogu sihirbazi.*"⁶¹

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uistinu, šejtan bježi od kuće u kojoj se uči sura El-Bekare.*"⁶² Ovo je zbog toga što se u suri El-Bekare nalazi najuzvišeniji ajet, a to je *Ajetul-Kursijj*. Vjerodostojno se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da će onaj koji prouči *Ajetul-Kursijj* naveče, imati od Allaha, subhanehu ve te'ala, zaštitnika i neće mu se približiti šejtan sve dok ne svane.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, prenosi da je u njegovom prisustvu Džibril rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ovo su jedna

⁵⁹ Muttefekun alejhi.

⁶⁰ Muslim.

⁶¹ Muslim.

⁶² Muslim.

od nebeskih vrata koja se nikada do sada nisu otvorila. Kroz njih je spušten jedan melek koji je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Budi radostan zbog dva nura – svjetla koja su data tebi i nisu data nijednom vjerovjesniku prije tebe. To su Fatihatul-Kitab i završeci sure El-Bekare. Nećeš proučiti nijedan harf od njih a da nećeš dobiti nagradu za njega.'⁶³

Sura "Kul-huvallahu ehad" također se ubraja u sure koje imaju posebnu vrijednost. Njena vrijednost zabilježena je u Buharijinom Sahihu u hadisu koji prenosi Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša! Uistinu je ona (sura Ihlas) jednaka trećini Kur'ana (po vrijednosti).*"⁶⁴ Međutim, iako je po vrijednosti jednaka trećini Kur'ana, to ne znači da može i zamijeniti trećinu Kur'ana. Shodno tome, ako bi muktedija učio u namazu tri puta suru Kul-huvallahu ehad, ona mu ne bi mogla zamijeniti Fatihu. Dakle, ako odgovara vrijednosti nečega, to ne znači da ga može i zamijeniti. U dva Sahiha od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko kaže: 'La ilahe illallahu vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku ve lehul-hamdu' deset puta – ima nagradu kao da je oslobodio četiri roba od Ismailovih potomaka.*" Shodno tome, ako čovjek koji je obavezan u svrhu otkupnine osloboditi četiri roba, prouči ovaj zikr, to mu ne može zamijeniti oslobađanje četiri roba iako je po vrijednosti jednako.

U sure koje imaju posebnu vrijednost spadaju i dvije sure *El-Mu'avvizetejn*, tj. *Kul-e'uzu bi Rabbil-felek* i *Kul-e'uzu bi Rabbi-n-nas*. Od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zar ne vidiš da ajetima koji su objavljeni ove večeri ništa nije slično. To su Kul-e'uzu bi Rabbil-felek i Kul-e'uzu bi Rabbi-n-nas.*"⁶⁵ Kod Nesaija stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Ukbi b. Amiru da uči ove sure, a zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Niko nije tražio nečim poput njih, niti se iko utjecao ičim boljim od njih.*"

⁶³ Muslim (1913).

⁶⁴ Buharija i Muslim u značenju.

⁶⁵ Muslim.

Stoga, braćo moja, nastojmo što više učiti blagoslovljeni Kur'an – naročito u ovom mjesecu u kojem je i otpočela njegova objava, jer je njegovo brojno i često učenje njegova posebna odlika. Džibril bi svake godine u ramazanu zajedno sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, proučio po jedanput cijeli Kur'an, a u godini u kojoj je umro Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio je s njim cijeli Kur'an dvaput.

Naši ispravni prethodnici u mjesecu ramazanu mnogo su učili Kur'an, kako u namazu tako i izvan njega. Ez-Zuhri, rahmetullahi alejhi, kada bi nastupio ramazan, govorio bi: "U ramazanu se samo uči Kur'an i hrane potrebni." Imam Malik, rahimehullahu te'ala, kada bi nastupio ramazan, ostavio bi čitanje hadisa i skupove znanja, i pristupio bi čitanju Kur'ana iz mushafa. Katade, rahimehullahu te'ala, izvan mjeseca ramazana proučio bi Kur'an svakih sedam dana. Kada bi nastupio ramazan, Kur'an bi proučio svaka tri dana, a kada bi nastupila zadnja trećina ramazana, svaki dan bi proučio Kur'an. Ibrahim en-Nehai, rahimehullahu te'ala, svaka tri dana u ramazanu bi proučio Kur'an, dok bi u zadnjoj trećini ramazana proučio Kur'an svake druge noći. El-Esved, rahmetullahi alejhi, završavao je hatmu Kur'ana svake druge noći u svim mjesecima.

Povedite se, Allah vam se smilovao, za ovim predanjima! Slijedite njihov put i priključite se društvu plemenitih i časnih meleka pisara. Iskoristite dane i noći u onome što vas približava Silnome, Onome koji mnogo prašta, jer godine brzo prolaze, vrijeme odlazi poput jednog sata u danu.

Gospodaru naš, opskrbi nas učenjem Svoje Knjige na način kojim si Ti zadovoljan! Uputi nas njime na puteve spasa! Putem njega izvedi nas iz tmina na svjetlo! Učini ga dokazom za nas, a ne protiv nas, Gospodaru svih svjetova! Putem njega podigni naše stepene kod Sebe i izvedi nas iz dubina i nizina putem njega! Putem njegovog učenja oprosti nam naše grijeha i loša djela!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, Gospodaru naš, Ti si od milostivih Najmilostiviji! Neka je Allahov salavat i selam na našega vjerovjesnika, njegovu porodicu i sve ashabe.